

STICHTING VRIENDEN FRANS BLOEMEN

Secretariaat: Postbus 221 - 6600 AE Wijchen - ING-Bank nr.: 68.16.38.338

NIEUWSBRIEF

Museum voor oudheden Frans Bloemen te Wijchen onder grote belangstelling geopend

Tijdens de rondgang door de drie zalen van het oudheidkundig museum te Wijchen toonden de gasten - o.m. verscheidene vooraanstaande deskundigen op archeologisch terrein - een intense belangstelling voor het geëxposeerde. Hierboven: links burgemeester mr. M. van Thiel; tweede van rechts de conservator van het museum, mr. W. den Biesen.

HET GEMEENTEBESTUUR VAN WIJCHEN HEEFT DE EER

de Welgedogste. Heer Mr. Dr. W. Kieck
Den Haag

uit te nodigen tot het bijwonen van de officiële opening van
HET OUDHEIDKUNDIG MUSEUM „FRANS BLOEMEN”,
op dinsdag 26 juni 1962 des middags om 15 uur in
het kasteel-raadhuis te Wijchen.

Burgemeester en Wethouders van Wijchen,

de secretaris, de burgemeester,
V.M. LEPOUTRE Mr.M.I.P.G. VAN THIEL

REDACTIONEEL

Beste Vrienden

Als deze Nieuwsbrief bij u door de brievenbus glijdt, is het volop zomer in het land. Overal staan de wegbermen in volle pracht. En gierzwaluwen zwenken nu o zo behendig door het blauwe zwerk.

Uw redactie stelt in deze Nieuwsbrief vooral 26 juni 1997 centraal. Op die feestelijke dag zal het precies 35 jaar geleden zijn dat het Oudheidkundig Museum Frans Bloemen in het voormalige koetshuis van het Kasteel Wijchen officieel geopend werd. Als Wijchenaren mogen we beslist trots op dit feestelijk gebeuren zijn. Voor de redactie en museum er aandacht aan te schenken.

Oud-conservator de heer W. den Biessen was onlangs zo welwillend 2 krantenartikelen en 16 foto's van deze openingsdag te schenken aan de Stichting Vrienden Frans Bloemen. Eén van deze artikelen heeft de redactie integraal weergegeven. In het museum kunt u naast de huidige wisseltentoonstelling: "Archeologie in de modder" (Blankenburgerterrein, Beumingen- t/m 31 aug. '97) vanaf 27 juni a.s. een wisseltentoonstelling over deze openingsdag (26 juni 1962) bezichtigen.

Voorts onze felicitaties aan de directie en medewerkers van het Provinciaal Museum G.M. Kam, onze grote zuster in Nijmegen! Op 17 mei van dit jaar was het precies 75 jaar geleden dat het Rijksmuseum Kam geopend werd. Een museum dat door verzamelaar Gerard Marius Kam tot stand kwam en over enkele jaren, samen met het stedelijk museum De Commanderie in het

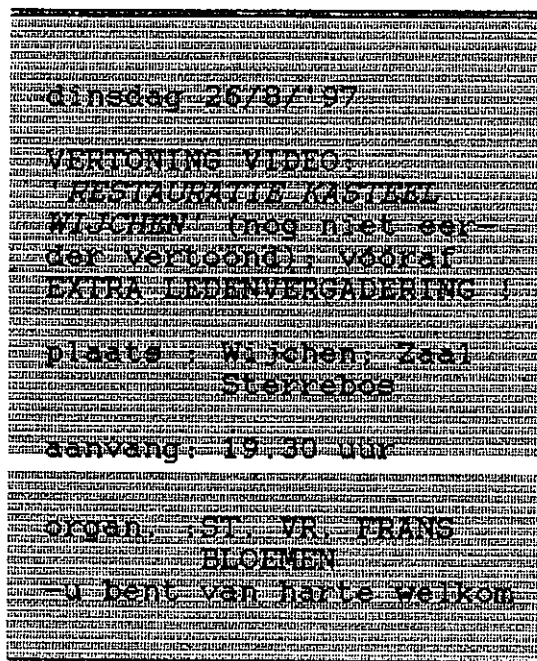
nieuw te bouwen Museum Het Valkhof beslist een aantrekkelijk 'paar' zal worden.

Op 29 mei ll. gaf de Wijchense Raad in meerderheid haar goedkeuring voor aanleg van de cultuur-historische route van station tot de Markt. Ze gaf hiermee haar toestemming tot een grote uitgave van wel fl. 2,5 miljoen.

'Europa' draagt hier fl. 550.000 bij. Onze Stichting is verheugd om dit besluit. Daardoor kan het kasteel Wijchen, het Museum Kasteel Wijchen en de Oude Molen, als historische eenheid, een heel zinvol vervolg krijgen op de afgesloten kasteelrestauratie. Eén uitgelezen kans voor cultuur, bedrijfsleven en bezoekers samen. Daarom de schouders er gezamenlijk onder! Tenslotte wenst de redactie u een heel ontspannende vakantieperiode toe!

AKTIVITEITEN

Een opmerking van uw bestuur: De laatste tijd worden excursies en lezingen van onze Stichting tamelijk slecht bezocht. Direkte vermelding van activiteiten bij u kan verbetering brengen!

MUSEUMNIEUWS *(door Brigitte van Veggel, museumbeheerder).*

Het begin van 1997 was voor Museum Kasteel Wijchen nogal verrassend. Het eerste weekend van 1997 bleef het museum gesloten, doordat door de aanhoudende vorst de vloerverwarming was bevroren. Dit werd snel en vakkundig gerepareerd, maar om dit soort zaken in de toekomst te voorkomen is er bij de gemeente een voorstel ingediend om het dak van het kasteel aan de binnenkant te isoleren.

Vanwege de kosten, maar ook om bouw-fysische redenen is gekozen voor isolatie die op de sporen (in het dak) komt te liggen. Het is wel de bedoeling dat de nok van het dak zichtbaar blijft. Het voorstel wordt in de commissievergadering van 19 juni a.s. behandeld en als het goedgekeurd wordt, zal het museum in het najaar van 1997 enige tijd dicht gaan.

Jammer voor het bezoek, maar de verwachting is dat we na de isolatie zomers en 's winters een prettige temperatuur in het museum hebben. Of dit alles doorgaat, leest u in de volgende Nieuwsbrief.

Ondanks de koude start zijn er in het eerste kwartaal van 1997 toch zo'n 500 bezoekers geweest. Daartoe heeft de expositie van Ludmila Bessonova (een Wijchense) zeker bijgedragen.

Ook de verzoeken om een rondleiding nemen toe. De meeste groepen willen dit het liefst in combinatie met een bezoek aan het kasteel. Voor het museum zijn enkele rondleiders ingewerkt en daardoor zijn de mogelijkheden voor een rondleiding uitgebreid (zie eind van deze Nieuwsbrief!).

Eind 1996 heeft de Pr-commissie samen met enkele Vrienden, leden van de

Culturele Raad en met mensen van de kastelen Hernen en Batenburg en enkele andere verenigingen een plan gemaakt voor activiteiten in de maanden juli en augustus 1997 onder de naam 'Gelderland Cultuurland'.

Helaas gaan deze activiteiten niet door. De subsidie die werd verstrekt door de stichting Gelderland Cultuurland was niet genoeg om het plan volledig uit te voeren. Omdat de activiteiten op elkaar waren afgestemd heeft de organisatie besloten het hele programma af te gelasten. Het is wel de bedoeling in de toekomst op deze manier samen te werken met andere organisaties.

Ook de educatieve groep is al verder gevorderd met de uitwerking van een educatief programma voor scholen en individuele bezoekers.

Er zijn inmiddels vier concrete voorstellen voor speurtochten en ideeën voor 'doehoeken', een workshop en een lesbrief beschikbaar.

Ook zonder deze mogelijkheden zijn er al verschillende schoolklassen geweest om het museum te bezoeken.

Zoals u leest is er nog steeds genoeg te doen in en om het museum. En is het voor Vrienden van Frans Bloemen altijd mogelijk het museum gratis te bezoeken. Graag zien we u in het museum.

Vervolg art. dagblad de Gelderlander:

Een reeks van eminente geleerden op het terrein der archeologie heeft door haar aanwezigheid luister bijgezet aan de officiële opening van het Oudheidkundig Museum Frans Bloemen, welke gisteren te Wijchen geschiedde.

Een heuglijke gebeurtenis, zoals burgemeester mr. M. van Thiel het in

zijn openingswoord terecht noemde, en het verheugde hem dan ook bijzonder, dat een zo illustre gezelschap gasten daarbij tegenwoordig wilde zijn. Maar speciaal verwelkomde hij mevrouw D. Bloemen-Schouten, voor wie het, naar hij meende wel een bijzonder prettige dag moest zijn. "Want dit museum zou er nooit zijn gekomen zonder dat uw man, Frans Bloemen, wiens nagedachtenis wij hebben willen eren, door het museum naar hem te noemen".

Met dankbaarheid maakte mr. Van Thiel gewag van de grote medewerking, van alle zijden ondervonden. Van de heer D.F. Lunsingh Scheurleer, rijksinspecteur voor roerende monumenten, die de eigenlijke stoot tot de oprichting van dit museum heeft gegeven, door zijn dreigement dat anders het Rijk zijn aandeel uit de verzameling zou terugtrekken. Gelukkig kwam door toevallige omstandigheden een ruimte ter beschikking, welke een waardig onderdak voor de collectie mag worden genoemd.

Dank ook aan Wijchenaren

Ook hen, die hier ter plaatse altijd belangstelling voor de oudheidkunde hebben getoond, wilde spreker met dankbaarheid memoreren, met name zijn voorganger burgemeester Van Rijkevorsel en mej. K. Roosenburg, alsmede de arbeiders, die de heer Bloemen jarenlang ter zijde hebben gestaan en met grote zorg de opgravingen hebben verricht.

Tenslotte noemde Wijchens burgemeester de tegenwoordige conservator van het museum, mr. W. Den Biesen, die hij hartelijk dankte voor zijn werk, om een lang gekoesterde wens te verwezenlijken. Het ligt in de bedoeling, diens in De Gelderlander gepubliceerde artikelenreeks te bundelen en zowel

aan de leerlingen der hoogste klassen van de scholen als aan andere belangstellenden uit te reiken.

Veel waardering

Maar al eer het zover was, waren er nog andere sprekers, die uiting wilden geven aan hun waardering voor hetgeen hier in Wijchen tot stand was gebracht.

Prof. dr. F.J. de Waele, uit Nijmegen, sprak namens de vrienden en de naaste verwanten van wijlen Frans Bloemen, zijn vreugde uit over het feit, dat de kostbare schat, hier verzameld, een waardig onderkomen heeft gekregen, waardoor zij weer voorwerp kan worden van studie - een feit, waarop Wijchen trots kan zijn.

Dr. Glazema, directeur van de Rijksdienst voor het oudheidkundig bodemonderzoek, noemde dit een dag, waarover de glans ligt van vreugde, nu dit op archeologisch gebied zo befaamde dorp dit museum rijk is geworden.

Cultureel streekdiagram

Ook prof. Van Giffen, em. hoogleraar aan de rijksuniversiteit te Groningen, uitte zijn grote waardering voor de persoon Frans Bloemen en voor hetgeen hij tot stand heeft weten te brengen. Spreker betreurde het, dat aan zijn samenwerking met Bloemen een te vroeg einde was gekomen en dat zodoende zijn ideaal: een cultureel streekdiagram op te bouwen - iets, waarvoor Wijchen en omgeving buitengewoon geschikt zijn - nimmer is verwezenlijkt.

Dr. H. van Buchem, directeur van het Rijksmuseum Kam, te Nijmegen sprak mede namens de verhinderde voorzitter van de vereniging Numaga prof. dr. L. Rogier, - woorden van hartelijke ge-

lukwens. Hij noemde het oudheidkundige museum te Wijchen een voorportaal van het museum Kam, dat zich hoofdzakelijk met jongere tijdperken bezig houdt.

26 juni 1962

EXPOSITIES

* EEN EXPOSITIE VAN HARRY GERRITZ: schildertjes, prenten en sculpturen.

t/m 29 juni 1967.

Een geboren Wijchense kunstenaar voor het eerst binnen ons museum. Een tentoonstelling die nog maar enkele dagen te bezichtigen is en u beslist niet moet missen! Hierbij vooral wat informatie over zijn techniek.

Harrie Gerritz (geboren in 1940) neemt altijd één dag in de week om zeefdrukken te maken, hij doet dat in allerlei grafische werkplaatsen en drukkerijen samen met de mensen die daar werken. Zo werkt hij o.a. in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Keulen. Hij weet welk van de drukkers het beste is voor welk soort van opzet en kiest met het soort werk wat hij beoogt van te voren de plaats uit waar hij gaat drukken. In de werkplaatsen werken heeft het voordeel dat hij zich voornamelijk met het 'beeld' bezig kan houden en het drukken kan overlaten aan de medewerkers die ter plaatse de apparatuur goed kennen.

Met zeefdruk tekent Gerritz zelf op kodatrace of direkt met krijt of met de kwast op de zeef. Wat opvallend is bij zeefdrukken is het aantal kleurgangen. Dit aantal ligt nooit onder de 15 en kan oplopen tot 25. Hij werkt met transparante kleuren en begint uiteraard met hele lichte tonen, om een stemming te creëren met bijvoorbeeld

een lichtgrijs en werkt langzaam naar de zwaardere en donkerdere kleuren toe. Eigenlijk heeft hij niet veel donkere kleuren nodig omdat de lichte tonen zo vaak over elkaar gedrukt vanzelf donkerder worden. Het proces levert met name prachtige diepe en doorzichtige maar toch dichte grijzen en gekleurde zwarten op, naast de briljante en heldere open kleuren. Voor de eerste 15 kleurgangen heeft hij een plan gemaakt, de laatste tien zijn half experimenteel en zoekend naar een speciale oplossing.

Met etsen werkt hij op koperplaat. Het etszuur is een oplossing van ijzerchloride. Dit houdt in dat de etstijd veel langer wordt dan bij zink in een gemiddelde sterkte salpeterzuur. Het koper heeft als voordeel dat het minder grillig bijt en langer in een goede toestand blijft. Koper oxydeert minder snel dan zink en staat daarom toe om vooral de heldere kleuren zoals geel en rood puur te drukken. Als techniek gebruikt Harrie Gerritz vernis mou, voor de tekenstructuur, aquatint en suiker. Hij werkte in Amsterdam aan een serie van 20 etsen tegelijk.

Voor een zeefdruk of een ets gaat hij uit van de vele honderden tekeningen die hij maakt. Hij kiest uit de tekeningen diegenen die geschikt zijn voor een bepaalde techniek. De ets van Gerritz blijft het dichtst bij de tekening met veel wit en gescheiden tekens. Voor een ets begint hij met de zwarte tekening, hij werkt thuis vervolgens de kleuren uit. Hij gebruikt voor een ets meestal twee platen met 6 kleuren per plaat. Soms gebruikt hij nog een derde etsplaat. Titels worden gebruikt om een aanwijzing te geven voor de beschouwer. Het zijn geen verklarende teksten noch is het beeld een illustratie van de titelgedachte. Een titel is een extra ingang. De werken van Harrie Gerritz doen

vaak denken aan een raam waardoor je naar buiten kijkt en soms is dit raam ook letterlijk aanwezig als een kader om het beeld of als een omlijsting die al binnen de prent begint. Binnen dit raam bevindt zich een ruimte die toch weer een plat vlak is. Er is geen perspectief. Er zijn tekens waar te nemen van twee soorten: de eerste soort zijn herkenbare dingen geabstraheerde figuraties van bijvoorbeeld hekken of vliegtuigen en de tweede soort zijn echte abstracte bijna meetkundige figuren zoals lijnen, vijfhoeken of punten. Er is een bepaald spel tussen die twee soorten, die steeds de neiging hebben in elkaar over te gaan. Soms wordt een vijfhoek een huisvorm met puntdak of soms wordt de punt een silhouet van een kerktoeren. Een lijn wordt een rivier en een slotgracht wordt een cirkel. Het is een spel tussen abstract en figuratief. Harrie Gerritz zoekt daar waar de twijfel is tussen vorm en betekenis; hij laat de beschouwer raden en zelf zijn verdere invulling uitpuzzelen. Vooral in de etsen is zijn beeld sterk gereduceerd en dan wordt de aandacht voor het enkele beeldelement, bijvoorbeeld de vernis mou-lijn zeer sterk. Een lijn moet spanning hebben, hij moet er dwingend staan en niet zomaar. In één lijn moet daar beide - een vijfhoek én een huisvorm staan.

Dit is waarom er veel voorstudies nodig zijn en dan nog... als je voor een lege koperplaat staat moet het weer lukken. En in één keer eigenlijk... zoals een musikus een ingestudeerd stuk voor publiek in één keer perfect moet spelen.

Uit een preprint van het boekje 'GRAPHIC' van drs Bram van Waardenberg, Rotterdam 1994

* EEN SCHILDERIJ-EXPOSITIE van het ATELIER MATISSE:

Van 4 juli t/m 8 augustus 1997.

Atelier Matisse is een kunstenaarswerkplaats voor verstandelijk gehandicapten. Ze is gelegen aan de Buizerdstraat in Wijchen. Ze is sinds 1994 een onderdeel van het centrum voor dagbesteding De Wielewaal. Hier zijn mensen uit de regio Nijmegen en het Land van Maas en Waal dagelijks creatief bezig onder leiding van de heer Frits Schrijen. Alles is erop gericht om op een methodische wijze de kunstzinnige aanleg van de deelnemers te ontwikkelen. Het atelier is genoemd naar de beroemde Franse schilder wiens vorm, sfeer en eenvoud je hier terugziet.

"Die naam is een heel bewuste keus" aldus Schrijen. Frits Schrijen, die naast de Kunstacademie ook de Sociale Academie doorliep is zelf negen jaar hoofd geweest van een dagverblijf voor verstandelijk gehandicapten, maar vindt dit werk zijn grootste uitdaging.

Het werk van deze kunstenaars verrast vaak door kracht van kleurgebruik, lijnvoering durf en eigenzinnigheid. Door hun ongeremde beleving van de werkelijkheid lukt het hen op bijna poëtische wijze de werkelijkheid te herscheppen en soms weten zij een diepte en direktheid in hun werk te bereiken waar menig "echte" kunstenaar slechts van kan dromen.

Matisse-vertegenwoordigers exposeerden inmiddels al in Nijmegen, Zwolle, Bratislava, Ierland, Neurenberg en Eindhoven. Onlangs nog was, naar aanleiding van de tentoonstelling in Zwolle, de opdracht binnen gekomen om speciaal voor de Euromast in Rotterdam ontwerpen te maken. Deze tentoonstelling was een groot succes en

leverde landelijk ook weer veel waardering op voor het werk van verstandelijk gehandicapten. De laatste tijd is Schrijen daarom steeds meer bezig met het organiseren van tentoonstellingen.

In het begin werd een schilderij nog tegen kostprijs verkocht maar inmiddels zijn de prijzen, door de gestegen belangstelling wel aangepast. Een gemiddelde "Matisse" kost nu rond de 250 gulden;hiervoor kan dan weer nieuw materiaal gekocht worden. In de afgelopen jaren zijn de deelnemers gegroeid in zelfstandigheid, in hun gevoel van ei-

genwaarde en persoonlijk bewustzijn. Dat valt onmiddellijk op als je, zoals wij, een uurtje op bezoek bent in atelier "Matisse". Naast de supertalenten Lenie Link en Frits Heukeshoven is ook Jo Toonen geen onbekende meer in Wijchen. Maar ook het werk van de andere kunstenaars is soms verbijsterend goed.

Wij nodigen u graag uit kennis te komen maken met het werk van deze 13 onbekende kunstenaars !

Riejet de Kleijn

Een beeld van de opgravingen waarmee Frans Bloemen in 1917 is begonnen.

NOTTIES

- ongeveer 80 jaar geleden opgetekend
door Frans Bloemen -

Voorwoord van de redactie:

Uit oude aantekeningen van Frans Bloemen die wij uit het museumarchief te pakken konden krijgen, geven wij U een gedeeltelijk relaas. Naar onze schatting dateren ze uit de jaren twintig.

Wij hebben niets veranderd aan de zinsbouw, de grammatica en de spelling die toendertijd door Fr. Bloemen zijn gebezigd. De tussen haakjes geplaatste woorden staan voor doorgehaalde zinsneden en niet uitgeschreven woorden.

Ze zeggen mogelijk wel iets over primaire archeologische impressies van Frans Bloemen. Veel leesplezier; wij van de redactie vonden het reuze de moeite waard!

WANDELINGEN IN DE OMSTREKEN VAN WYCHEN TER OPSPORING VAN OUDHEDEN.

door F. Bloemen

In de lente van 1917 vond ik op de heuvelrij gelegen ten Noorden langs den Valendries aan den voet van de toen nog met klein laag dennenbosch bezette heuveltoppen eenige scherven van een zeer grof aardewerk in den breuk zwart, den binnenwand met kiezeltjes bezet, van buiten donkerbruin, zonder eenige versiering.

Reeds langer had ik het vermoeden dat deze streken reeds zeer vroeg moesten bewoond zijn geweest. De volgende verdere vondsten hebben dan ook bewezen dat dit vermoeden niet ten onrechte heeft bestaan. (Het had trouwens myne aandacht getrokken dat de hoogte gelegen tegenover Wychen aan het z.g.n. Meer den typischen naam

draagt van WOERD in den volksmond Woord).

Al verder informeerende kwam ik te weten, dat op verschillende plaatsen vondsten in de buurt van het dorp waren gedaan, welke alle zijn teloor gegaan en derhalve niet meer te controleren.

Trouwens de nabijheid van het om zyn Romeinsche oudheden bekende Nymegen duidde op een Romeinsche nederzetting en was een aanwijzing dat de omstreken daarvan moesten bewoond waren in dien tyd.

het was dan ook een groote vreugde voor me toen ik het geluk had daadwerkelijk iets te vinden, al was het dan ook nog zoo nietig (en toen tertyd voor my nog onbepaald)... een Germaansch urtje met deksel. (niet aan Leiden werd afgestaan). Het liet my toen geen rust meer en werd ieder uurtje benut om verder te snuffelen. Daarby vielen natuurlyk een zeer groot aantal scherven in mijn handen. Ook vond ik op verschillende plaatsen boven op den grond hard houtskool en verkalkte beenderen en scherven.

Door de bebossching en beplanting is veel vernield en verloren gegaan. Een bewoner van den aangelegen Valendries verklaarde dat die gronden e.a. 35 cm waren omgezet toen ze voor 20 jaren waren beplant. Deze man beweerde dat toen dat bij die gelegenheid een aantal z.g. ERDEMANNEKES PÖTJES waren aan het licht gekomen, welke echter als onwaardig waren weggeworpen.

Herfst '18 werden de dennetjes op den Valendriese heuveltop wederom gerooid tevens de wortels mede uitgegraven waarby toen wederom menig scherf alsook houtskool en beenderen aan het licht kwam. Dit deed me besluiten hier eventjes verder te onderzoeken, en met spade en priem gewa-

pend trok ik te velde. Tot myn overgroot genoeg kwam dan ook een, al was het dan nog maar een halve urn tevoorschyn, de andere helft scheen toen reeds voor 20 jaren voor de tweede maal het levenslicht te hebben gezien. Het was chocolade bruin glad aardewerk met recht opstaanden rand van binnen zwart, gevuld met beenderen. (Hoogte 27 ctm randdoorsnede 14 ctm.)

Op deze hoogten zocht ik toen verder op die plaatsen waar scherven of beenderen boven op den grond lagen, Op deze manier vond ik verschillende nog aanwezige urnenvoeten.

Een steenen pylspitsje vond ik in een urn tusschen het restant van de nog aanwezige beenderen.

(Het zoeken met de priem werkte zoo aanstekelyk dat de Spes Wychenia ook zich wapende en toen aan het zoeken gingen. De jongeren namen de ouderen mee en zoo kwam het dat tenslotte het voor ons beter werd geoordeeld voorloopig hier.... ??

- (tekst plotseling afgebroken: noot red. -)

Tenslotte kwamen er ook eenige gave urnen te voorschyn die te diep in den grond hadden gezeten om geheel verwoest of verstrooid te worden.

Door de zwaarte van de aarde zijn de urnen meestal in elkaar gedrukt.

Door het geluk op het opgespoorde stuk op deze terreinen ging ik verder op ook zoeken en kwam in het bosch gelegen tegenover Alverna klooster. Het viel mij op dat hier verschillende heuveltjes lagen en bij een nader onderzoek met de spade stiet ik op een groot brandgat, rond van vorm, doorsnede 1 meter. Het brandgat geheel gevuld met houtskool + scherven; echterhoe vreemd keek ik op toen ik hier in plaats van mijn vermoedde Germ. (aansche) op Rom. (einsche)

scherven terecht kwam.

Het brandgat werd geheel uitgegraven en niets dan scherven leek mijn vondst zodat ik reeds de veronderstelling maakte dat ook hier reeds vroeger alles zou vernield zijn.

Toen bij zeer groot toeval plots uit den zijkant van gegraven gat uit den gelen zand twee schoteltjes terra sigilata uit te voorschijn kwamen. Nu werd direct verder gezocht. Het resultaat was dat dat het museum aan deze vondst het ontstaan eigenlijk dankt !!

Nu werd de hulp ingeroepen van Leiden, die hier een kleine proefgraving deed; echter die tot het besluit leidde dat hier slechts een verstoven grafveld lag. Of dit wel geheel juist is betwijfel ik ten zeerste, daar er een te groot aantal gave urnen te voorschijn is gekomen, waarbij nog komt dat de vondsten op de..... (einde bldz. 3)

- bldz. 4 ontbreekt ! -

Zeer veel malen zitten de beenderen los in de grond, en lijkt het alsof dezen in een mandje of iets dergelijks hebben gezeten; ook komt het voor dat de urn terzijde van het brandgat zit. Of wel heeft de verbranding op een nabijgelegen heuvel plaats gehad en is de urn in de buurt in de slakkearde gezet.

Romeinsche graven: 1 ste eeuwse vondsten. Een brandgat waarin de beenderen: los van het brandgat eenige bygaven, vaas en borden ook wel gebr.(uiks)-voorwerpen zoals schaar, mes.

Later-Romeinsche graven: Brandgat met scherven in de buurt daar van in den geele zand, soms wel tot - 1.80 meter diep de bijgaven waarom heen gestrooid en beenderen. Het komt mij voor dat onder den brandstapel een gat

is gegraven met een trekpat ondergronds verbonden en dat in dit trekpat de bijgaven zijn geplaatst. Slechts tweemaal werden bij het Rom.(einsche) graf in een urn de beenderen gevonden.

Op den Valendriese heuvels vonden zij bij doornen(struiken) van een groote heuvel dan weer groter een standspoor. Midden in de heuvel vonden zij op 1 meter diepte een vierk. (ant)en gegraven kuil die bij verder onderzoek versteende beenderen bleek te bevatten; een grafkuil derhalve.

Deze vondst lijkt geheel op de vondsten bij Ermelo. Veluwe. Als men nu uitgaat van de groote collec.(tie) Germaansch vaatwerk moet men tot de conclusie komen dat de Wijchensche gemeente reeds zeer vroeg en talrijk is bewoond geweest en zou het m.i.z. geen verw.(ondering) verwekken dat (vroeg of laat) er een kleine Rom.(einsche) vest.(ing) hier moet gelegen hebben, wat dan ook aanleiding zou zyn geweest tot de vele R.(o-meinsche) graven.

(Of dit gebied moet we L.(eiden=Rijksmuseum voor Oudheden=RMO) nog aan het woord laten; zeer veel is nog te ontginnen). De vondsten geven een verklaring dat de eerste wegen welke loopt via Heumen - (Cuyck-Cevelum-*Ceulum?), Wijchen, Leur, Oosterbeek, Rossum.'

VERSLAG LEZINGEN/ AKTIVITEITEN:

(door Jacques Rommens)

Ontmoeting en ontvangst Vereniging van Vrienden van het Museum Kam op 22 maart II. in ons Museum.

Goh, wat was dat een gezellige middag toen ons Stichting die middag 50 bezoekers mocht ontvangen. Ze hadden er al een intensieve busreis op zitten.

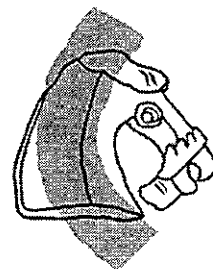
En dankzij de attentheid van mevr. I. Adriaanse konden de gasten toch nog een kopje thee/koffie gebruiken. Een compliment aan elk der bestuursleden van de Stichting voor hun inzet om deze middag te doen slagen. Fijn dat ook Ben Teubner aanwezig kon zijn. Brigitte van Veggel was helaas verhinderd. De betekenis van zo'n middag is dacht ik drieërlei:

1. Een eerste contact met de Vereniging van Vrienden van het Museum Kam, met mogelijkheden deze later uit te bouwen.

2. Het specifieke van elk archeologisch museum in de regio Nijmegen steeds beter formuleren en daarom in de toekomst ook gezamenlijk aan tafel gaan zitten. Zodat er één sterk, liefst aangesloten, archeologisch 'verhaal' voor de regio Nijmegen komt.

3. Bekendheid van ons museum vergroten.

In een dankwoord brengt mevr. A. Gerhartl - Witteveen, directeur van het Provinciaal Museum G.M. Kam, o.a. het navolgende goedvol in ieders aandacht. Als voorbeeld zou kunnen dienen de uitstraling van een belangrijk archeologisch museum in Grenoble. Dat als centrum voor kleine omliggende musea een uitstekende ondersteunende functie momenteel heeft. Zo zou het toekomstige nieuwe Museum Het Valkhof, althans het archeologische deel, analoog als spelfunctie voor de regionimusea kunnen dienen.

ARCHEOLOGISCHE SPROKKELS *(door Jacques Rommens)*

- Professor dr J.K. Haalebos hield op 7 februari van dit jaar zijn eerste officiële rede als hoogleraar Provinciaal-Romeinse Archeologie aan de K.U.N. De titel ervan heette *Ars Cretaria (aardewerk)* (8/2/1997). Onze hartelijke gelukwensen!
- Een 10.000 jaar oude harpoen van 23 cm bij zandwinningswerken in Deest gevonden. Deze unieke vondst is een bevestiging van de Maglemose-cultuur toen in onze streken. (2/12/1996)
- Via Romana krijgt zijlus door regio. Heumen, Cuijk en Mook nu ook opgenomen in de route. (6/3/1997)
- mammoet pas 4000 jaar uitgestorven. De op het Wrangel-eiland voor de kust van Siberië gevonden resten van mammoeten zijn blijkens koolstofonderzoek 3.730 jaar oud. (20/3/1997)
- sporen Romeinse wachttorens achter het voormalige Canisiuscollege in Nijmegen gevonden (11/12/1996)
- op locatie Malburg het officiële startschot gegeven voor de serie archeologische opgravingen die de komende jaren langs het tracé van de Betuwe route worden verricht (23/4/1997)
- musea trokken in 1996 26 miljoen bezoekers. 20 % meer dan in 1996. Naast grote publiekstrekkingen waarschijnlijk ook door sterker wervingsbeleid van musea (bron CBS).
- belangstelling jongeren (generaties na 1955) voor musea tanend; oorzaak trendbreuk: de veranderende jeugdcultuur van de generaties die toen hun vorming kregen. De jeugdcultuur kent sindsdien ook andere attracties die een gelijkwaardige aandacht vragen. Het pretpark staat voor scholieren op gelijke hoogte als het museum. In '95 bezocht 31 % van de 12- tot 21-jarigen een museum terwijl 14 % naar beroepstoneel of klassieke muziek ging. (bron: *Het gedeelde erfgoed* van het Sociaal en Cultureel Planbureau).
- De heer D. Fontijn heeft de W.A. van Es-prijs ontvangen, voor zijn scriptie over de prehistorische en Romeinse grafvelden op het Kops plateau in Nijmegen. Het is een jaarlijkse prijs voor jonge onderzoekers in de archeologie (16/11/1996).
- 35 Zilveren munten gevonden uit de negende en tiende eeuw in Tiel (14/2/'97). Het zijn in hoofdzaak om mogelijk in de Lage Landen geslagen Keulse penningen, het gangbare internationale betaalmiddel in die periode en o.a. een heuse valse munt van de oude handelsnederzetting Dorestad gevonden. Inmiddels bevestigen talloze vondsten het, tot dusver onderschatte belang van Tiel als handelsnederzetting in de Lage Landen van de late negende eeuw tot de elfde eeuw. Tiel hoort met handelscontracten tot in Engeland en Scandinavië en een grote eigen muntproductie in de elfde eeuw thuis in de groep met Utrecht en Deventer.
- archeologen vinden kelders in Nijmegen (15/2/1997). Op het Kelfkensbos is o.a. een stenen kelder blootgelegd. Ze hoorde waarschijnlijk bij een pastorie die rond 1250 werd gesloopt. De pastorie waar de kelder mogelijk onder lag, zou samen met een kerk aan de voet van de Valkhofburcht hebben gestaan.
- Fundamenten van een 15e eeuwse 'Poel' op Kelfkensbos ontdekt (18/4/'97). Een plaats om water op te slaan om branden te blussen en om dieren te laten drinken bij het binnenkomen van de stad.
- volkomen gaaf grafveld in Ven-Zelderheide (gem. Gennep) uit Vroege Middeleeuwen ontdekt (17/5/1997).

Het is een grafveld uit 500-750 n. Chr.

Het grafveld telt tweehonderd graven op een oppervlakte van 120 vierkante meter. In de graven werden grafgiften zoals wapens, aardewerk, kralen en een gouden hanger aangetroffen.

TENTOONSTELLINGEN

- Provinciaal Museum G.M. Kam tentoonstelling: *'Een blijvend monument. Vijfenzeventig jaar Museum Kam'*. Het is een overzichtstentoonstelling van hoogtepunten uit de vijfenzeventigjarige geschiedenis van dit museum. t/m 21 september 1997. di./t/m vr. 10.00-17.00 uur; za./zo. 13.00-17.00 uur; MJK.
- Koninklijk Penningkabinet, Rapenburg 28, Leiden; *'Gewapend met Goud'*. Over kostbare voorwerpen inzake de machtsstrijd tussen Germaanse volken hier tussen 300 en 800 na Chr. Vooral veel activiteiten voor kinderen! di./t/m za.: 10.00-17.00 uur, zon- en feestdagen 12.00 - 17.00 uur. inlicht.: tel. 071-5120748.
- Rijksmuseum voor Oudheden, Rapenburg 28, Leiden; *'Mummies !'* t/m dec. 1998. Di. t/m za. 10-17, zo. 12-17 uur.
- Allard Pierson Museum, A'dam; bij 't Rokin; tentoonstelling: *'Fabelachtig! Griekse griezels en wonderdieren'*; t/m 21 september '97 di./t/m vrij. 10.00-17.00 uur en za. en zo.: 13.00-17.00 uur. MJK. tel. 020-5252556.
- CEDARC/ Musée du Malgré-Tout, Trelignes (Belgium); 28, rue de la Gare. Tél.: 32-60/39.02.43. *'Van Keltische tot Romeinse goden'*. Volwassenen: 100 BF. Kinderen van 6 tot 12 jr. : 50 BF. t/m 20 dec. 1997. Geop. mid t/m zafd. van 9.30 tot 17.30 uur; Zon-en feestd.

10.30 tot 18.00 uur.

- *'De Romeinen in Utrecht'*; allerlei festiviteiten in 1997 georganiseerd door de Stichting 1950 jaar Romeinse Limes; een initiatief van de provincie Utrecht; inlicht. tel. 030-2967777.

PAS VERSCHENEN

Gerhartl-Witteveen A, Koster, A., & Stuart P., *Museumstukken VII*,

Een dubbeldik nummer met veel illustraties. Een uitgave van de Vereniging Vrienden van Museum Kam. Prijs fl. 19,50.

Besteman J.C., *De Vikingschat van Wieringen*. Haarlem 1996; In 1996 is op het voormalige eiland Wieringen een spectaculaire Vikingschat uit de 9e eeuw gevonden. De eerste uit Nederlandse bodem. Ze wijzen op een mogelijke vestiging van Denen op het eiland.

Sanden van der, W., *Vereeuwigd in het veen. De verhalen van de Noordwest-Europese veenlijken*. Uitgeverij De Bataafsche Leeuw. Amsterdam 1996 Prijs fl. 49,50.

Mededelingen

- Bij de balie van het museum ligt voor u ter inzage het cursusboekje: 'Cursus Overzicht 97/98' klaar; een uitgave van het Gelders Oudheidkundig Contact en Kunst & Cultuur Overijssel. U kunt zelf uw keuze maken uit de 35 aangeboden cursussen op het gebied van geschiedbeoefening & musea. Heel waardevol voor u en ons museum!
- Willen museumsuppoosten die op 26 september a.s. mee op reis gaan naar Hombroich uiterlijk vóór 1 juli zowel de aangehechte bon opsturen als de betaling t.b.v. fl. 60,- overmaken?

MUSEA e.d.

MUSEUM KASTEEL WIJCHEN

Kasteellaan 9, 6602 DA Wijchen;
tel. 024-6424744;

buiten openingstijden op werkdagen:
024-6492223.

Openingstijden :

vrijdag van 10.00-17.00 uur;
zaterdag en zondag van 13.00-17.00 uur
(zomertijd); verder voor groepen na
telefonische afspraak.

Toegang: volwassenen fl. 2,50
(kort.kaart fl. 1,50);

kinderen t/m 12 jaar gratis. Groeps-
rondleiding Kasteel Wijchen evt. in
combinatie bezoek/rondleiding Mu-
seum Kasteel Wijchen mogelijk. Van
te voren afspreken op tel.:
(024) 6492111 / 6424744.

Daarnaast vaste kasteelrondleidingen
dit jaar op de zondagen:

6 juli, 27 juli, 31 augustus, 28 septem-
ber, 26 juli, 27 juli, 31 augustus, 28 sep-
tember, 26 oktober en 30 november.

Aanvang 15.30uur, vanuit het museum.
Deelnemers betalen een toeslag van
fl. 2,- op de toegangsprijs van het
museum.

STREEKHIST. MUSEUM TWEË STROMENLAND

Past. Zijlmansstr. 3
6658 EE Beneden-Leeuwen
tel.0487-595002

met de WISSELTENTOONSTELLING:
" Rullverkaveling in Maas en Waal uit
de vijftiger jaren "

Dit unieke historische museum over het
Maas en Waalsegebied is elke zondag-
middag en woensdagmiddag van 14.00

tot 17.00 uur te bezichtigen.

Toegang f 4,- p.p., kinderen half geld,
MJK: f 1.

Voor groepen is het Museum te bezoe-
ken op afwijkende dagen en tijden. In-
lichtingen bij de heer van Sommeren,
tel. 0487- 595002 of 591535.

VOLGEND NUMMER

De volgende Nieuwsbrief verschijnt in
september 1997. Kopij inleveren, zo
mogelijk op diskette, uiterlijk vóór 15
augustus 1997.

Heeft u een zinvolle bijdrage voor
onze Nieuwsbrief of Stichting, meldt
deze ons dan. U gezamenlijk vormt
immers de Stichting Vrienden. AT-
TENTIE: Op de komende extra leden-
vergadering van 26 augustus hoopt het
bestuur energiek met u van gedachten
te wisselen over de komende toeristi-
sche veranderingen binnen de Gemeen-
te Wijchen en de gevolgen daarvan
voor onze Stichting.

REDACTIE

Ton Oomes
Jacques Rommens

Het redactieadres is :
Diepvoorde 32-02, 6605 GW Wijchen,
tel. 0246422232

